

De Slag bij de Spitholterbrug

Henriëtte Marsman-Slot

Op vrijdag 25 april 2003 vond in Almen de herdenking plaats van de Slag bij de Spitholterbrug. Deze veldslag heeft zich drie eeuwen geleden voltrokken.

Leerlingen van de Julianaschool in Almen speelden onder leiding van de burgemeesters van Zutphen en Gorsssel, de heren A. Gerritsen en N. Meerburg, de slag na, zij het dat het slagveld om veiligheidsredenen was verplaatst naar de rustigere en ook meer

Zutphen wilde Deventer in de haren zitten door de brug af te breken, maar belangrijker was dat, na de dood van Koningstadhouder Willem III, bepaalde bevolkingsgroepen heel even dachten de macht in handen te kunnen nemen. Twee jaar lang gloorde een democratisch reveil,

breideld uiting geven aan de grote hekel aan Willems vriend en gunsteling Arnoud Joost van Keppel, graaf van Albemarle, heer van het landgoed De Voorst. Van Albemarle onttrok voor de bevoeiing van zijn landgoed en voor zijn pronkerige waterwerken enorme hoeveelheden water aan



De Magistraten en hun legerscharen (foto: Tom van Dijke, Gelders Dagblad).

historisch aandoende locatie van De Velhorst. Het ging er heftig aan toe, maar de waarheid werd geweld aan gedaan: de brug liep geen schrammetje op. Dat was drie eeuwen daarvoor wel anders.

De Spitholterbrug is een brug over de Berkel bij Almen en vormde vroeger een belangrijke verbinding in de route tussen Zutphen en Deventer. De brug was door zijn ligging vaak een twistappel tussen beide steden.

maar het zou tot het eind van de eeuw duren voordat deze beweging echt in gang werd gezet.

Koningstadhouder Willem III was in 1702 in Engeland overleden. Hij had geen opvolger. Daarmee werd het Tweede stadhouderloos tijdperk een feit. Men kon het wel zonder de Oranjes stellen.

De bevolking van Zutphen en omgeving kon eindelijk onge-

de Berkel. Hier hadden de molenaars en de schippers last van: er zat op verschillende plaatsen te weinig water in de Berkel. Op andere plaatsen liet Van Albemarle het teveel aan water weer afstromen, hier ondervonden vooral de boeren overlast van.

De afkeer van Van Albemarle was dermate groot dat de bevolking riep om opheffing van de heerlijkheid De Voorst. Zutphen moest wel wat doen en beriep



De Spitholterbrug vroeger.

zich op een door hertog Karel van Gelre in 1522 verleend recht om alle Berkelbruggen, waar de stad last van had, en die benedenstrooms Lochem lagen, af te mogen breken. Niet dat de magistraat stond te popelen om dit ook te doen, maar de druk van de bevolking was zo groot dat er wel actie moest worden ondernomen, of de magistraat nu wilde of niet. Op 20 april 1703 trok men naar de Spitholterbrug "met vliegende vaandels en slaande trom". Een treurig voorval was dat bij de voorbereidingen, geheel per ongeluk, een snaphaan losschoot. De kogel trof een kramerszoon, hij overleed ter plekke.

De compagnieën, onder aanvoering van hun hoptlieden, marcheerden verder naar de brug. Daar aangekomen troffen zij

de Heer Van Linteloo, eigenaar van landgoed De Ehze. Heel even dacht hij de Spitholterbrug, waarvoor hij de tolrechten bezat, te kunnen behouden. IJdele hoop. De brug ging eraan. De troepen trokken verder en ook de Boevinkbrug ging onder de slopershamer.

Die dag bleef het hierbij, maar enige tijd later wilde men de veldtocht nog eens dunnetjes over doen. De Zutphensen meenden zelfs de Lochemse bruggen – zoals de Wengerbrug – iets bovenstrooms Lochem gelegen – af te mogen breken, maar de Lochemse magistraat hield voet bij stuk: de bruggen lagen binnen het eigen Schependom en daar moesten de Zutphense brugvandalen met hun handjes mooi van af blijven! De verhouding Zutphen

– Lochem was kennelijk niet zo slecht, want men kwam tot een vergelijk: de Lochemse bruggen werden ongemoeid gelaten. Met Deventer kwam men minder snel op goede voet: de grote concurrent eiste dat de Spitholterbrug weer herbouwd zou worden en snel! Van Albemarle moest zich er uiteindelijk bij neerleggen dat landgoed De Voorst de bevoorrechte status van heerlijkheid verloor.

En Zutphen? Daar werd de oude orde weer snel hersteld. De democratische opwelling behoorde tot het verleden.

Belangrijkste bron:

Twee woelige jaren in Zutphen. De Plooiërijen van 1703 tot 1705. Dr. A.H. Wertheim-Gijse Weenink, Zutphen 1977.